

Simptomi narkomanije i klinička slika ovisnika o drogama

Ancila VUJKOVIĆ

UVOD

U ovom članku govorim o drogi koja razara tijelo i dušu svakoga koji je uzimlje, odnosno o narkomanima, o drogerašima, »huliganima« i ovisnicima. Nažalost, danas imamo mnogo dječaka i djevojčica, mladića i djevojkica po našim gradovima, selima i otocima koje baš tako nazivamo. Nazivi dolaze od sredstava koja ti mladi ljudi uzimaju, da bi pobjegli od stvarnosti života i zarobili se opakom bolčću, koja se zove *ovisnost*.

ŠTO JE OVISNOST I TKO SU OVISNICI?

Ovisnici smo svi mi, svaki je čovjek ovisan o nečemu. Činjenica je da se svaki čovjek rađa i umire s ovisnošću. Dijete kad se rodi sto posto ovisno je o svojoj majci psihički i fizički. To traje negdje do treće godine djetetova života, tj. kad počne govoriti i oslobađati se ovisnosti roditelja. »Pusti me, ja mogu sam, dosta sam velik«, vrlo često govori dijete u toj životnoj dobi. To je instinktivna želja da dijete bude slobodno biće kao što ga je Bog zapravo stvorio. Naime, čovjek što se više udaljuje od Boga, upadajući u vlastite grijeha, postaje sve više zarobljen i ovisan o raznim stvarima, a najviše od *zloga*.

Normalni stupnjevi čovjekove ovisnosti tijekom života izgledaju ovako:

Od 0. do 7. godine ovisnost je sto posto.

Od 7. do 14. godine ovisnost se smanjuje i kreće oko 75 posto.

Od 14. do 21. godine ovisnost je još uvijek vrlo visoka — oko 50 posto.

Od 21. do 60. godine ovisnost je najmanja, otprilike oko 21 posto.

Od 60. godine pa dalje ovisnost se počinje postepeno povećavati. Ovisi to o tom koliko je čovjek bolesniji i nemoćniji. A u posljednjoj bolesti i uoči smrti postaje ponovno sto posto ovisan o drugome. Dakle, čovjek se rađa i umire s ovisnošću.

BOLEST OVISNOSTI

Bolest ovisnosti je bolest sveukupnog ponašanja čovjeka. Ovisnik je naj čovjek koji ne može biti miran ako ne uzme ono o čemu je ovisan, kao npr.: drogu, alkohol, cigarete, otapala i sl., ili mora uzeti nešto drugo u zamjenu. Ako ne uzme ono o čemu ovisi, počinje se javljati *apstinencijska kriza*, tj. psihičke i fizičke smetnje. A to su često: velika nervoza, nemir, strah, gušenje, lupanje srca, znojenje, bol u želucu, povraćanje, gubljenje apetita i sna.

Iznosim svoj sud o ovisnosti u negativanom smislu što se pojavila kod nas 60-ih godina kao moralno i materijalno zlo u našoj mladeži koja bezglavo juri u vlastitu propast. To zlo zove se *droga*.

Zašto naša mladež u velikom postotku uzimlje drogu? Razloga za to imade mnogo. Mnogi od njih su upali u drogu zato što su doživjeli neki duhovni slom u sebi, odnosno, izgubili su smisao za život. Osim toga manje-više kod svih je posrijedi i nesređen život u obitelji. Neprihvaćenost djece, ne-ljubav, bezvjerstvo i dr. Većina traži samo užitak u provodu i novcu. To su često frustrirane osobe, osobe slabog karaktera, a nemaju dobro i čvrsto uporište u sebi, ono što bi ih moglo oduševiti za život i punu sigurnost u njemu.

Droga je simptom razorena života onih koji je uživaju. Njihov je život bez smisla i prave radosti. Prije nego su počeli uzimati drogu doživjeli su ponajčešće u sebi rascjep duha. Prof. Frankl je rekao za sva ta nesretna bića da su »počela sama sebe liječiti na jedan jako pogrešan način, upavši tako u *pandže zloga* — koji se zove *droga*«, i da se sami iz toga više ne mogu iščupati. Ako uzmemo u obzir riječi prof. Frankla: »heroin=čisti đavao«, onda nam je jasno da se protiv njega možemo boriti samo s Bogom. Da bismo mogli znati zašto je to tako teško i gotovo nemoguće izlječiti bez Boga, moramo prvo vidjeti što to prouzrokuje u tijelu i psihi (duši) onoga koji je uzima. Zapravo postavlja se pitanje: Što je droga? Kako je došla do nas? Kako se ona danas kreće do naših mladih, i gdje se ona nalazi?

VRSTE I TIPOVI DROGE

Droga — opijati — dolaze od riječi koji je glavni sastojak opijatske droge. To su:

Specijalne prirodne droge

Derivati psylociba

derivati maka

opijum — morfij — u obliku kapi, tablete, injekcije. Primjenjuje se lako šmrkanjem, bodenjem, lizanjem.

kodein

heroin — stravični i jedini cilj mu je ubijanje.

Derivati konoplje

indijska konoplja

hašiš

marihuana

canabis, bang, gendža, čaras, sai čank, sa deng »crveni čaj«, i dr., u različitim krajevima različito se zovu navedene droge. Sve se one koriste u obliku cigarete ili žvakanjem, izazivlju tešku ovisnost, poremećaj svijesti i halucinacije kod onih koji ih uzimaju (uživaju).

Stimulirajuće droge

Sintetički stimulansi: *Amfetamin, Desamefetamin, Cocain.*

Halucinogene droge

LSD — i (*dietilamidlizerične kiseline*)

Meskalin pcp (phencyclidine)

kek — danas najnovija i najopasnija droga. Ako se ta droga uzme deset dana, kod užiivalaca nastupa smrt. Dakle, ima strašnu razornu moć.

Specijane sintetičke droge, koje se uzimaju najčešće u medicini u najmanjim količinama, dok u većim količinama imaju gotovo isto djelovanje kao prirodne droge, su:

Analgetici — za smirivanje bolova

Sedativi — za smirenje živčane napetosti, najčešće se koriste u psihijatriji te u liječenju duševnih bolesti.

Ligurijske droge: bijeg od stvarnosti i droga »Psihodeličkog djelovanja«.

Glavne kućne droge*alkohol**duhan***Sekundarne kućne droge**

Otapala: avionsko ljepilo, benzin, lak za nokte, tekućina za upaljače u raznim bojama. Sva ta otapala obično uzimaju upravo »snifaju« djeca od 10. do 15. godine, često završavaju smrću. Predoziraju se, uživatelj zaspe i dolazi do ugušenja.

Kava

Uzimanje u velikim količinama i predoziranje izazivaju iste smetnje kao i *kodein*. To su mučnina, gađenje, povraćanje, lupanje srca, znojenje, kolaps. Ako se dulje uzimaju u većim količinama, smanjuju apetit i utječu na gubljenje sna.

GDJE SE DANAS MOŽE NAĆI DROGA?

Danas se kod nas drogu, nažalost, može naći u svim gradovima, po otocima i selima, javno na trgovima, kafićima, disko-klubovima, pa i pred osnovnim i srednjim školama. Gdje sve ne dolaze naši *dileri* s drogom i nude je našoj znatiželjnoj djeci i mladima kao »jako dobro sredstvo« za uživanje i bezbrigu?! Može se reći da je teško uhvatiti *dilera* jer to đavolско djelo ima svoj posebni rječnik, tako da ih čovjek uopće ne razumije što govore, nude i traže. Evo samo nekoliko riječi iz tog žargona:

Šut — fiks — piz znači: jedna doza bilo koje droge.

Gan znači: igla i šprica za davanje droge.

Trip: znači: jedna tableta *LSD*.

Džoint znači: jedna cigareta hašiša, canabisa, marihuane, ili, kako još zovu, »dobra trava«.

Diler znači: čovjek koji preprodaje drogu.

Džanki znači: onaj koji je dobro »zagazio« u drogu, poučava i »uvlači« nove članove u drogu. Objašnjava im kako se uzima droga, gdje se nalazi i što treba raditi kad se drogira. Svaki koji počne uzimati drogu ima svoga »džankija«. Obično je svaki »džanki« i »diler«.

Puknuti znači: uzeti dobru dozu droge.

Čist znači: bez droge.

Navučen označuje osobu koja je prilično ovisna o drogi.

Apstinencija znači: vrijeme bez uzimanja droge.

Recidiv označuje osobu koja nakon dužeg ili kraćeg vremena ponovno uzima drogu.

UZIMANJE DROGE I NJEZINO OČITOVANJE

Drogu najčešće počinju uživati djeca između 13. i 15. godine, tj. u doba puberteta, kad se javlja silna znatiželja, odnosno sve se želi znati, vidjeti i probati. Često počinju pušenjem »trave« i »snifanjem« ljeplila i otopina. To čine samo za vrijeme vikenda kako bi se sakrili od roditelja da ih oni ne primijete što rade.

SIMPTOMI UZIMANJA DROGA

Takve su osobe nezainteresirane nizašto, rastresene, kod njih se zamjećuje nemir, ne mogu duže vremena sjediti ili stajati na istom mjestu, prave se jako važni, ali samo pred svojim vršnjacima. Počinju jači sukobi s roditeljima, izostaju s nastave, prestaju ići u crkvu, ako su uopće išli. Neprikladno se ponašaju na ulici i ne mogu kontrolirati vlastito ponašanje. Obično počinju prvo kriminalom, krađom, provalom, jer nemaju dovoljno novaca za kupnju droge i sve dublje upadaju u sve veće zlo. Bježe od svakoga tko želi o njima nešto znati, zatvaraju se u svoj krug da ih se ne otkrije. Sve manje imaju prijatelja, kriju se da se ne dozna što rade. Najčešće su to djeca roditelja koji dovoljno ne kontroliraju svoju djecu i smatraju da su djeci dali sve u životu što su im dali novac i materijalne potreštine. Takvi roditelji imaju previše povjerenja u svoje »dobro« dijete i uopće ne vode brigu o tom gdje je ono i što radi.

Ovisnost je bolest duha, ide jednim drugim redosljedom nego bilo koja druga tjelesna bolest. Kod tjelesne bolesti prvo oboli tijelo, zatim psiha i tek potom, ali rijetko, bolest prelazi na duh. Kod drogaša prvo oboli duh, zatim psiha i tek na kraju tijelo koje se vidi. Dok se primijete na tijelu promjene, prođe dugo razdoblje i bolest zahvaća maha, prelazi u tešku ovisnost te je vrlo teško, gotovo nemoguće izvući se iz tog zla, a zove se droga. Droga je zarobila u svoje pandže cijelo biće — čovjeka. Uvukla se u sve njegove dubine i pore i postala njegov sastavni dio. Tijelo i psihi liječimo lijekovima, a duh je Bog zadržao za sebe da ga on sam liječi. Zato mi drogu ne možemo liječiti i izliječiti bez Božjeg zahvata. No, uzaludno je kazati čovjeku koji je bez vjere da se prepusti da ga Bog izliječi. On to ne može ni zamisliti a kamoli moliti!

Poslije pušenja trave i šmrkanja ljeplila obično dolazi na red *heroin*, *LSD*, *kokain*, jer su već ovisnici od trave i ljeplila, a što će dalje nastaviti,

zavisi od onoga što se nalazi na tržištu. Tako je npr. Zagreb obskrbljen *heroinom*, *LSD*, opijatskim čajem i svim mogućim travama i ljepilom. Često se pojavljuje kombinacije: tablete — alkohol. Split je obskrbljen *heroinom*, Ljubljana *kokainom*, i tako dalje.

KLINIČKA SLIKA DROGIRANOG OVISNIKA

Kad jedan ovisnik uzme *heroin*, na njemu se primjećuju ovi znakovi: zjenice su jako sužene, oči poluzatvorene, sav je opušten, slini, ključa i neprestano se češka rukama po glavi, vidi se da nije u stvarnosti života, sve mu je lijepo, nalazi se u svom »blaženom« svijetu. Kako drogaši sami kažu, kad se »pukneš«, milina ti je. Nema više briga niti problema, sada možeš ama baš sve što želiš. No, to »blaženo« stanje jako brzo popušta, traje oko 4 sata, i u njemu se ponovno javlja glad za novim *heroinom*, želi se vratiti u ponovno stanje »blaženstva«, i tjera ga sve dublje u propast, tako da postaje sve veća žrtva *heroína*.

Heroin se uzima šmrkanjem i davanjem i. v. injekcijom. Spremenje *heroína* je odvratno. Kuhaju ga u žlici na plamenu svijeće, a smeđi prah, pomiješan s limunskom kiselinom, uvlače kroz špricu u filter cigarete. *Heroin* se u tijelu vezuje izravno u kori velikog mozga i u koštanoj srži. Onog trenutka kada počnu uzimati *heroin*, takve osobe prestaju se intelektualno razvijati. Ta droga ubija sve osjećaje za ljepotu, ljubav, dobrotu, nježnost. Sve životne ljepote okrenute su naopačke. I sami ovisnici kažu »taj prokleti *heroin*« učinio je od mene životinju, više nisam čovjek nego robot koji hoda i radi bez ikakva osjećaja. Kaže jedan ovisnik: »Meni ne znači ništa ubiti jednog čovjeka, jer ja zapravo i ne znam što je čovjek. Ja vidim samo figuru koja se kreće. Zato mi nije jasno zašto ljudi plaču, što im znači radost ili žalost. Meni je sve isto, ništa me ne zanima, sve je to glu-post, bez smisla, a pogotovo život. Lud je svatko tko za životom žali.«

APSTINENCIJSKA KRIZA

Heroinska kriza nastupa četiri sata nakon uzimanja *heroína*. Te su krize teške i često završavaju smrću. Ako se uzimaju bez kontrole liječnika, kriza počne nakon četiri sata, kulminacija im je u vremenu od 12 do 76 sati. Očituje se jakim znojenjem, bolovima u kostima, zujancjm u ušima, lupanjem srca, padanje RR, mučninom i povraćanjem, općim teškim stanjem teškog bolesnika. Gubljenje snage i malaksalost, bezvoljnost za bilo kakvu akciju, jako su izražene. Apetit i san već davno su nestali, organizam iscrpljen. Izrazito su mršavi i apatični. U krizama obično leže na po-

du ili krevetu bez ikakve akcije. U tom stanju gube veliku količinu tekućine iz tijela te dolazi do poremećaja elektrolita i dehidratizacije, poremećaja rada srca i svih vitalnih organa i brzo nastupa smrt. Isto tako dolazi do brze smrti kad si ovisnici daju »over–dozu« ili »zlatni šut«, tj. četiri grama *heroína*, što čine hotimično ili se prevare.

Nakon fizičke krize, koja najduže traje 14 dana, nastupa psihička, koja je često mnogo gora i duža. Traje devet mjeseci, ali može trajati i godina-ma. U stanjima psihičke krize često se ponavljaju: paranoje, depresije, sumračna stanja. To su najteži trenuci u bolesnikovu životu i tada se događaju samoubojstva i ubojstva drugih. U tim teškim stanjima psihe niti vide ili čuju drugoga osim svoje zamisli i ideje.

LIJEČENJE

Velik je problem kod nas to što gotovo nijedan ovisnik ne dolazi sâm na odjel za liječenje. Često su na to prisiljeni od roditelja, škole ili zakona. Nijedan nema prave volje i motivacije za liječenjem, u svima njima jača je želja za drogom nego za liječenjem.

Ovisnici droga ruše sve mostove iza sebe gdje prolaze, pa se, često, poslije izlječenja nemaju gdje vratiti. Nemaju više nikakvu životnu perspektivu, nitko ih ne želi jer neće imati s njima posla. Nažalost, dovoljno je čuti da je netko ovisnik i sva su mu vrata zatvorena. Ako je bio zaposlen, dobiva otkaz, a iz škole ga udaljuju. Nerijetko ih se čak i sami roditelji odriču jer su im nanjeli velika zla i više ih ne žele. A nažalost, ni Crkva dosad nije imala za takve bolesnike odveć sluha.

U našoj državi ne postoji ni jedna ustanova koja bi se brinula za narkomane, osim odjel ovisnosti u Vinogradskoj bolnici u Zagrebu. Iznimka je također i nedavno osnovano »Društvo sestre Bernanrdice« u Splitu. U Vinogradskoj se bolnici u Zagrebu ovisnici o drogama liječe bez metadona, tj. bez ikakvog nadomjestka, pa i bez sintetičke droge. Liječenje traje tri mjeseca. Poslije toga često se događa da ih nitko neće uzeti, nego završavaju na ulici, jer ih je društvo odgurnulo na rub. To su današnji naši gubavci.

Analizirajući statistiku republičkog MUP–a, podaci su o bolesnicima zastrašujući, jer se u svim našim krajevima droga proširila veoma drastično. Primjeri, samo neki, to, nažalost, potvrđuju. Konkretno, u Splitu imade oko 20 000 narkomana, u Zagrebu oko 15 000, zatim u Zadru, Šibeniku, Rijeci, Puli potom u Kopru, Ljubljani, Mariboru i u svim našim većim gradovima droga je zahvatila mnoge naše mlade ljude. Zna se da je naše društvo bilo do skora potpuno ateističko. Odgajali su se naraštaji bez vjere u Boga i protiv Boga. Mi danas ubiremo plodove.

Svoje bi izlaganje zaključila apelom da se svi mnogo više pozabavimo s drogašima i posvetimo njima samaritanskim radom. Čuvajmo naše obitelji. U njima treba naša mladež čuti o Bogu. Roditelji pak trebaju imati ljubavi i vremena za svoju djecu. Treba se jednostavno prepustiti Bogu da preko nas pruži svoju ruku pomoćnicu svim onima koji su zalutali i zaglibili u ovisnost o drogama.

SYMPTOMS OF DRUG ADDICTION AND THE CLINICAL PROFILE OF A DRUG ADDICT

Ancila Vujković

Summary

The author considers the disorder of addiction to be a disease encompassing the total behavior of a person - a disease of the soul. All drug addicts eventually experience a mental breakdown. Drug abuse is merely a symptom of the destructiveness, purposelessness and joylessness of their lives.

Drug abuse usually begins between thirteen and fifteen years of age, when the onset of puberty is accompanied by extreme curiosity. Symptoms of drug abuse are most often manifested by apathy, absent-mindedness, restlessness, withdrawal, stealing and other criminal acts .

Our society has been atheistic until now. Generations have been reared without God. Unfortunately, we must now reap the bitter fruits. V. Frankl was right when he said that we can only fight drugs with God's help.